

mánságnak, mint politikailag. S hiába tagadjuk, az eddigi románság inkább kultúrájában él, mint aspirációiban — ezt a kultúrát megismerni és megszeretni, átvenni a politika mezejére, már nemcsak Tiszának a kötelessége. Itt expiálhatja bűneit minden rossz politikus, mert a legsúlyosabb politikai vexációkat rendszerint a kultúrtörökvések lebecsülése okozza. S nem tudom, jogosan hozom fel, de mindenestre felemlítem — hogy minket románokat kultúránkban egyáltalán nem ismer a magyarság — s amit belőlünk, kultúránkból a magyarság ismer, az már inkább a Jászi Oszkár érdeme, mint a Tisza Istváné. Ezt a miniszterelnök — aki lojális ellenfél — el fogja ismerni, mert az invenció épp oly értékes a politikában, mint a konzekvencia.

EMIL ISAC

III.

A Tisza–Meşianu-féle „háborús román paktum” magyar ellenzéki fogadtatásának diplomáciai irataiból

1914 nov. 28

Daruváry Géza, a kabinetiroda magyar osztálya főnökének levele gr. Tisza István miniszterelnökhöz a függetlenségi és 48-as párt felterjesztéséről az uralkodóhoz a „román akció” tárgyában, 1 melléklettel

Ref. Zsinati Levéltár, Tisza-iratok 6:19/50
(Gépelt másolat)

Tisztelt Barátom!

A román actiód alkalmából az országgyűlési függetlenségi és 48-as párt elnöki tanácsa nevében gr. Károlyi Mihály egy a politikai helyzetre vonatkozó felterjesztést intézett Ő Felségéhez.

Ezen felterjesztést tegnap gróf Apponyi Albert adta át nekem, s egyben közölte, hogy ezen felterjesztés benyújtásáról csak a függetlenségi és 48-as párt elnöki tanácsa tagjainak, névszerint, Apponyin kívül: Bakonyi Samu, Földes Béla, Justh Gyula, gróf Károlyi Mihály, Lovászy Márton, Sággy Gyula, Szentiványi Árpád és Tóth Jánosnak, — s ezeken kívül még gróf Andrássy Gyulának és gróf Zichy Aladárnak van tudomása; a felterjesztés benyújtásáról sem a függetlenségi párt nem értesített, sem egyébként azt nyilvánosságra nem hozzák.

Legfelsőbb parancsra van szerencsém Veled ezeket közölni, s egyben a szóban forgó felterjesztést ide zártan azzal az értesítéssel megküldeni, hogy Ő Felsége óhajtani méltóztatik, hogy ez ügyről Neki alkalmilag szóbeli jelentést tegyél.

Igaz tisztelettel maradok

őszinte híved
Daruváry s. k.

Bécs, 1914. november 28.
exp.[ediálva] 28/XI. 1914.